

JURNAL

PENTRĂ RESPONDIREA ÎNTREBĂRILOR ȘI NATURALE ȘI ESAKTE, ÎN TOATE CLASELE

Pedișeats

de

PROFESOR DOCTOR IULIUS BARASH.

N°. 7.

(Anul al patrulea)

București

22 Februarie, 1859.

Копиреца: Мареа.— Олимпалъ ши Синаи — Аргивдара.

II. Marea.

Temperatura mării. Cercetările fizice Sausure a inventat și deosebită termometrul încorporat de cherș, care l'a lăsată jos în fundul mării, fiindcă acolo kite-va ore; printre acestea instrumente, acesta savantă a năstă să afle mărimea câldurii care domnește pe fundul mării și a zgora lacurilor foarte adânci. Așa s. e. a ajunsă la rezultatul căpriosă că pe fundul lacurilor adânci care se află între mărișii Alpi, care vora kândă sâpafada unei este foarte caldă, în adâncimea acestor lacuri și a foarte puțină avândă numai o temperatură de 3 sau 4 grade. Totă că acestă termometrul a cercetată fundul mării mediteranei la cârmurile lângă orașul Genua și ea că a găsită. În luna lui Octombrie kândă sâpafada

mării avea o temperatură de 16 grade, la o adâncime de 860 picioare, și avea o temperatură de zece grade numai. Ală dată, totă în Octombrie, kândă o cercetare la o adâncime, de 1800 picioare lângă *Cap della Causa*, a găsită că, pe kândă sâpafada mării a arătată o temperatură de 16 grade, și mării la adâncimea de 1800 picioare, avea iară numai temperatură de 10 grade. Așa dară sintemă autorizată să zicemă că la ori-ce profânditate, apele mării și o temperatură konstantă de 10 grade.

Fosforescența mării. Apele mării prezintă la unele împrejurări și fenomenul foarte căpriosă, asupra căruia, fizici erau de multă timp de diferite opinii. Adică de multă ori și

обсервъ пе съпрафаца мъреї о мъдїме де пенк-
търї лѣминоае каре, kind marea нѣ е љинишїтї,
devine инкѣ маї пѣмероае шї маї лѣминоае.
Kindѣ знѣ васѣ змѣлѣ пе марѣ ін моментѣлѣ
fosforeschengeї саѣ лѣчїреї, вѣрцелѣ каре васѣл лѣ
траце ін апѣ, seamѣлѣ кѣ ниште рїхрї infokate. А-
чест спектаклѣ frѣmos се vede шї пе мърїле еѣ-
poneане, прекѣм ла Marea Балїкѣ шї пе marea
пордїкѣ лїнгѣ Ostende маї кѣ seamѣ. Дарѣ к'о
vїгоаре маї majestoасѣ се аратѣ ачестѣ фено-
менѣ ін мърїле че се афлѣ ін клїмеле калде,
прекѣмѣ ін Очеанѣлѣ Indїкѣ лїнгѣ цѣрмѣрїле
де ла Malabar, ла инѣлеле Maldive шї ателѣ
vechinate. Сѣ зїче кѣ ін знелѣ sesoане але анѣ-
лї, marea се prezїнтѣ аколо ка о ватрѣ info-
катѣ d'о мърїме їменѣлѣ, ін клїлѣ змплѣ кѣ снаїмѣ
їнимїле спектаклїорѣ ла vedeа ачестїї ін-
fernѣ ingrozїторѣ пе съпрафаца глобѣлї пѣмїн-
тескѣ. Ін ачестѣ тїмнѣ, оamenїї се темѣ d'а
кѣлѣторї пе mare.

Казза ачестїї fenomenѣ bizarѣ, este кѣнос-
кѣлѣ акѣмѣ шї stѣdiatѣ bine.

Казза fosforeschengeї саѣ лѣчїреї мъреї
а рѣмасѣ некѣноскѣлѣ шѣлїлѣ тїмнѣ; акѣмѣ їнсѣ
се шїте кѣ ачестѣ fenomenѣ кѣрїосѣ шї foarte
їntesantѣ este. каззаїлѣ prin ниште молѣшчї
(скоїчї) шї полїнї де mare де фелѣрїте де снеце
каре аѣ ачестѣ пропїетате d'а лѣчї ін їнтѣне-
рїкѣ. Kindѣ се фїлтреазѣ ана мъреї пе знѣ
фїлтрѣ фїнѣ prin каре се стрїкоарѣ нѣмаї ана
гоалѣ, се обсервъ кѣ ана нѣмаї лѣчеште шї пе
фїлтрѣ рѣмїне ачестѣ animale мїчї лѣчїтоаре;
маї кѣ seamѣ kindѣ лѣ sdroveante чїне-ва кѣ
deceїлѣ, lasѣ пе deceїлѣ ін їнтѣнерїкѣ ка о варгѣ
лѣмїноасѣ, їнокмаї ка kind фрекѣм зп аљмент
(кїбрїтѣ) де фосфорѣ пе знѣ пѣрете. Дарѣ пе
лїнгѣ ачестѣ animale, poate сѣ fie шї алѣ каззе,
каре prodѣкѣ лѣчїреа мъреї. Кѣчї s'а обсер-
ватѣ асемenea кѣ marea лѣчеште мѣлѣ маї
мѣлѣ kindѣ este тѣрѣратѣ, де kindѣ fїїндѣ љї-
нишїтї. Kindѣ аѣ лѣsatѣ ачестѣ апѣ сѣ stea
о zi саѣ доѣ їнтр'ан vas дескопїт, ана а пер-
дѣтѣ пропїетатеа d'а лѣчї; дїн контра стїндѣ їн-
тр'анѣ васѣ їнкїсѣ, а пѣстпатѣ ачестѣ пропїе-
тате мѣлѣ тїмнѣ. S'а фїкѣтѣ шї esperimentѣлѣ
зрмѣторѣ: аѣ пѣсѣ неште mortѣ шї їмнѣстезїтѣ,
маї кѣ seamѣ скѣмѣрїї, їнтр'о апѣ де mare не-
лѣчїтоаре, шї а вѣзѣтѣ кѣ дѣне 24 де оре, ана

а їнчепѣтѣ сѣ лѣчеште поanteа; дарѣ zїоа, ана
ера акопїтѣ паркѣ к'о stratѣ де оаре-каре гро-
sїме; ачестѣ лѣчїре а цїнст шанте саѣ out zїле.
Este dar їнvedepat кѣ мѣлїмеа де kadavere де
пеште каре се афлѣ ін mare, маї кѣ seamѣ ін
клїмеле кѣлѣроае, контрївѣскѣ мѣлѣ ла лѣ-
чїреа еї.

Еатѣ шї знѣ алѣ esperimentѣ: аѣ лѣsatѣ
апѣ дѣлче де рїхрї саѣ fїntїне; аѣ пѣсѣ аколо
sare де mare, адїкѣ о жѣмѣтате лїтрѣ sare їн-
тр'о ока де апѣ шї а пѣсѣ аколо скѣмѣрїї
їмнѣдїї шї аѣ вѣзѣтѣ кѣ шї ачестѣ апѣ s'а
фїкѣтѣ лѣчїтоаре дѣне 24 де оре.

Амѣ zїсѣ маї sѣсѣ, кѣ лѣчїреа аней де
mare devine маї tare kindѣ este аїтатѣ (mїш-
катѣ саѣ тѣрѣратѣ); їнсѣ s'а обсерватѣ кѣ mїш-
kindѣ-о чїне-ва кѣ о вѣкатѣ де ферѣ, ана де-
vїне маї лѣчїтоаре де kindѣ mїшkindѣ-о кѣ о
вѣкатѣ де лемнѣ; апої кѣ лемнѣ devine totѣ
маї лѣчїтоаре де кїлѣ mїшkindѣ-о кѣ mїна. Este
дарѣ їнvedepatѣ кѣ їнstrumentѣлѣ prin каре се
fаче ачестѣ аїтатїзїне, аре о mare їнfїзїнѣлѣ
асѣпра лѣчїреї аней.

Kindѣ їнтр'анѣ алѣ артїкоалѣ vomѣ vorбї
desнре fenomenѣлѣ fosforeschengeї ін ценере, пе
сскатѣ ка шї пе mare, vomѣ vorбї маї мѣлїлѣ
desнре ачеста.

Trombele. Ынтрѣ дїферїтеле fenomenе ре-
маркавїле каре неprezїнтѣ marea, знѣлѣ este нѣ
нѣмаї foarte remarkабїлѣ, дарѣ шї foarte перї-
кѣлосѣ; asta este емїреа *tromбелорѣ*.

Адїкѣ кїте оdatѣ се обсервъ пе съпрафаца
мъреї ка о movїлѣ де апѣ каре ferбе, се sѣо
шї kreште totѣ мереѣ кѣ о mare vїоїчїзїне; дїн
vїрфѣлѣ ачестїї мѣнте де апѣ се sѣе знѣ авѣрѣ
гросѣ ін форма знїї стїлнѣ каре ажѣнѣе sѣсѣ
нїнѣ ла atmosphere formїндѣ аколо ка знѣ нѣорѣ
гросѣ шї negрѣ d'о їнтїдепе мѣлѣ саѣ нѣїнѣ
konsїderабїлѣ.

Де мѣлѣ орї се аратѣ ін пѣнтрѣлѣ ачестїї
мѣнте шї ачестїї норѣ, ка ниште тѣнете шї
фѣлѣере. Marineрїї каре аѣ вѣзѣтѣ tromбесе
d'анроане, зїкѣ кѣ аѣ вѣзѣтѣ ла ниште скѣрїорї
де апѣ sѣїндѣ-се шї поропїндѣ-се ін ачестїї
стїлнѣ, дїн sїнѣлѣ кѣрїїа ешеа totѣ d'odatѣ о
ploaїе аbondїнтѣ amestekатѣ кѣ netре (гpїndїне).

Кїте оdatѣ, нѣорѣлѣ дїн sѣсѣлѣ аерѣлїї este
deosebїтѣ де movїла аней ferbїнтатѣ шї ачестїї

пъроръ аре атънчї форма зпъї конѣ ѓтоспъ адїктъ авїндѣ вїрѣлѣ съѣ ѓн жосѣ.

Мълцї физїчї с'а сїмїтѣ а еспїка казза тромбелорѣ; зпїї аѣ зїсѣ къ тромбеле сїнтѣ продссе прїн нїште вїнтърї оуесе каре, ѓнїлнїндѣ-се не сѣсрѣфаца мѣреї шї вѣлїндѣ валѣрїле ѓн доз дїрекулїонї оуесе, факѣ къ валѣрїле се ѓвїрїлескѣ шї ѓвїрїлнѣ-се се сѣе тоѣ мереѣ нїлѣ кїндѣ формезѣ нѣмїтеле мобїле; ѓнтокмаї прекъмѣ ведемѣ шї не зскаѣ къ, кїндѣ доз вїнтърї оуесе, се ѓнїлескѣ, рїдїкѣ пѣлбере шї факѣ къ паркъ зпѣ сїлнѣ де пѣлбере сѣ сѣе ѓн аерѣ шї се ѓвїрїтеме тоѣ мереѣ.

Алцїї аѣ зїсѣ къ казза тромбелорѣ este пѣорълѣ електрїкѣ каре стѣ асѣпра лорѣ ѓн аерѣ, каре атрѣде аелѣ мѣреї кѣтре дїнсѣ шї формезѣ сѣс чїтателе мобїле.

Аѣ шї фѣкѣтѣ зпѣ есперїментѣ ѓнтересанѣ, спре а конфїрма ачестѣ ıdee; адїктъ аѣ змплзїлѣ зпѣ децетарѣ къ апѣ шї neste сѣсрѣфаца анеї аѣ дїнѣлѣ зпѣ чїлїндрѣ електрїкѣ; атънчїї с'а вѣззѣт къ ана с'а сѣїт ѓн сѣс шї а словозїт о скїптеїе електрїкѣ; аста а fostѣ моделзлѣ знеї тромбе ѓн мїнїатѣрѣ.

Ачестѣ ѓмпрецїзраре не аѣче амїнте д'зпѣ феноменѣ аналогѣ каре се vede не лакълѣ дїн Geneva (ѓн Елβεїса); адїктъ ла зпѣ локѣ хотѣрїлѣ ѓн ачестѣ локѣ, се vede кїте одатѣ ана сѣїндѣ-се формїндѣ о мобїл каре ажѣнѣ ла ѓнѣлѣїмеа де патрѣ нїчїоаре. Зпїї аѣ врѣтѣ стѣ вазѣ шї ѓн ачестѣ феноменѣ зпѣ ефекѣтѣ електрїкѣ; дарѣ н'аѣ еспїкатѣ де че ачестѣ фено-

менѣ се vede нѣмаї не лакълѣ дїн Geneva шї нѣмаї не зпѣ локѣ хотѣрїлѣ?

Іарѣ алцїї аѣ врѣтѣ стѣ еспїлїче ешїреа тромбелорѣ, прїн презентѣ волканїлор сѣсмарїнї а-скѣншїї. Еї аѣ зїсѣ: ачесте тромбе стѣ вѣдѣ маї ѓн парїкѣларѣ, ѓн мѣрї але кѣрора фѣндѣ este маркѣ аконерїлѣ къ вѣлканї; s. e. ѓн marea Indїeї. Аша дарѣ, кїндѣ не фѣндлѣ мѣреї се зр-теазѣ о ерѣнцїїне зпѣ вѣлканѣ, атънчїї ѓн ачестѣ локѣ се сѣе marea ла оарешї-каре ѓнѣл-їїме, тоѣ д'о датѣ eastѣ ка зпѣ фѣмѣ шї нїште рїхрї де апѣ; кѣчї маї ла тоѣї волканїї, ѓн моментлѣ ерѣнцїїнеї, есѣ кѣтѣїмї марї де апѣ, де авѣрї шї де алте gaze саѣ аере; апої нѣ-тереа ѓменсѣ а ачесторѣ ерѣнцїїнї волканїчї, поате стѣ ѓмпїнѣтѣ ана мѣреї ла о ѓнѣлїїме кон-сїдерабїлѣ. Дарѣ ачестѣ еспїкацїїне este іарѣ некомплектѣ; кѣчї ѓн локѣрїле знде с'а зрматѣ адевѣрпате ерѣнцїїнї волканїче сѣсмарїне, аколо се vede шї mare кѣтѣїмї де нетре (puzolanї) шї де лаве ешїндѣ neste сѣсрѣфаца мѣреї; нїште лѣкрѣрї каре не с'а вѣззѣт ла тромбе. Аша дар, адевѣрпата каззѣ а тромбелорѣ, рѣмїне шї акѣм зпѣ мїстерѣ.

Тромбеле сїнтѣ foarte перїкѣлоае пентрѣ навїгѣторїї не mare каре, кїндѣ ле ѓнїлескѣ шїїлѣ къ сїнтѣ перѣїїї; кѣчї тромба, ѓнтр'зпѣ мо-ментѣ, ѓмпїнѣе вазлѣ сѣсѣ ѓн аерѣ каре, паркѣ дѣнѣїїсеме ѓнкоаче ѓнколо, нїлѣ кїндѣ се рѣс-тоарнѣ, стѣ кѣлѣкѣ ла о парте шї-не зрмѣ се кѣсѣндѣ ѓн апѣ.

(Ва зрма.)

Олимпїлѣ шї Sinai.

Саѣ кѣлѣлѣ фрѣмѣсееї шї кѣлѣлѣ сѣвлїмѣлїї.

О паралелѣ filosofїкѣ.

Дезнѣїї не а ѓнтерватѣ зп Амїкѣ: датѣ ıdeea фрѣмѣсееї шї а сѣвлїмѣлїї, ачесте доз ıdeї пзї-хологїїче, фундаментеле ѓнѣскѣлѣ ѓн ної; датѣ, зї-чемѣ, ачесте доз ıdeї се рѣнортѣ шї ла сфера релїцїїнїлорѣ оаменешїї. Ної амѣ рѣспѣнсѣ къ, не нѣмаї къ жокѣ зпѣ ролѣ mare ѓн релїцїїнїле оаменїлорѣ, ва ѓнкѣ тоатѣ десволтареа ѣенїлѣїї зманѣ ѓн сфера ıdeїлорѣ сѣсперїоаре каре легѣ омѣ къ Дѣмнезеѣ, адектѣ ѓн сфера релїцїїнїлорѣ;

тоатѣ ıstopia ачестеї десволтѣрїї, este базатѣ а-сѣсрѣ нѣмїтелорѣ доз ıdeї фундаментале: а фрѣ-мѣсееї шї а сѣвлїмѣлїї; амѣ рѣзрматѣ ачестѣ ıdee ѓн форма знеї *компарациїне ѓнтре Олимпс шї Sinai*. Еатѣ ачестѣ компарациїне.

Ценлѣлѣ зманѣ ѓн калѣа десволтѣреї сале, а зрматѣ тоѣї ачеламѣ дрѣмѣ каре 'лѣ зрмеазѣ ѓндивїдлѣлѣ зманѣ ѓн калѣа десволтѣреї есїстїнѣїї сале ѓндивїдлѣлѣ. Конїлѣлѣ н'аре нїчї зпѣ сїм-

în mîinele lui Amor; îi ară fi dată în mînz s. e. zni sak k galbeni. Asta este în timpură nostră o armă multă mai puternică pentru izbăvirea în amor, de kîtă arka mi sîdeata. Dar sî ne întoarcem la kvestiunea noastră.

Zeitîdile Elenilor, acesii sverani ai Olimpului, avîr kkalitîdile mi vîchirile lor. Konform k rolul de sverani kare aș jekatî. ei aș trebitî sî aîbî mi slăbîchirile kare (chelî pîchî în timpură d'atnî) eraș obîchirile ale vedei în vîchîntatea tronului.

În Asia, mai toată istoria a dinastiilor domnitoare era mi mai este o trîstî serie de crime mi de vîchîri. De ce dar în Olimp, în acesî prezidînt a atîtora sverani zîorî, sî minseakî vîchîri mi crime? De acesî rîsimî în Mitologie înt'adevîr menționate atîta vîchîri galante kare aș prodîșî mi crime. Nor ni se pare chîdatî acesî; fiînd k sîntemî obîchîrî a ne prezenta sîb îmațina divînt, fiînda snîpîțalea cea mai perfectă; dar Elenilor, acesî nî s'a pîrșî așa. Ei n'aș fostî în stare a se sî în ideea lor la konchîchîre znei fiînde sîblîme, infinite mi perfecte k perfectîchîre absolute. Kîchî acesî fiînd ară nechîsîta a fi sîperîorî țîțîora, ară nechîsîta a fi sîngîrî divînită; o idee kontrîr a sistemului pîlîteismî (k mîlîte zeitîdî) d'atnî.

Penetîm dar mi zîchem k lokîtorî divîni ai Olimpului, eraș konvî vesele, frîmîșî mi pîkîchî, dar ni chî de kîmî sîblîmî; kîchî eraș plîntî de vîchîri mi de împîrfectîchî, așî zni lîkrî împîrfectî, nî poate fi infinite, nî poate fi sîblîmî. Așa dar, Olimpul era prezidîntul kîlîțîrî ideî frîmîșî în religîne, însogîte k sistemul politeismului.

Sîb zni karakterî k totîlî diferî ni se prezîntî mîntele Sinai. *Sinaiul era prezidîntul kîlîțîrî ideî sîblîmî în religîne, însogîte k sistemul monoteismului.*

Înt'adevîr, kînd oamenî aș întîrî în faza cea dîne zîmî a desvîlîțîrî ideî religîneî; kînd aș încelesî k ni chî ideea znei fiînd zîmî, kîtî de ideale ară fi, nî e de așîse a reprezînta ideea Kreatorului; kînd fiînda divînt s'a prezentatî sîb îmațina pîrșî snîpîțale mi infinite; nîmai atîchî religînea a devenîțî o verîtatî mi divînită, a devenîțî demî d'a fi kreatorî lîmeî mi a zîmîțîdî.

Acesî kîlî aș sîblîmî, mîntele Sinai era leagîntî lui. Religînea bazatî pe sistemul monoteismî (d'zî sîngîrî Dîmnezeș) e pîrșîțî pe acesî mîntele. Flîmîle kare, dîne bîblîe, aș înkîrîțîrî revelatînea lui Iehova pe mîntele Sinai, aș fostî fîkîlîle kare aș înkîrîțîrî o epokî pîrșî lîmînoasî în kîlîțîrî omeneakî. Divînitătea nîmai are o fiînd zîmî înzestratî k sîperșîchîre mi defektele oamîneșî. Chîrî s'a depîrșîțî de atîdî „kîrî“ kare nî fîchea alî nimîkî de kîl mînkî Amrozîen, bea Nektar mi fîchea kîrte la dîrîțîstoasîle zeitîdile lor soțî, kare ni chî ele nî eraș modelul onestîdî mi a fidelîțîdî konjîgale.

Dar mi karakterul geografîkî mi fizîkî aș acesî doi mîndî, este konform k misiînele lor îstorîche. Peizajul (dîrîșî) împîrșîrî mîntelî Olimp, întîdîmeazî karakterul frîmîșî; pe kînd peizajul împîrșîrî mîntelî Sinai, întîdîmeazî karakterul sîblîmî; akolo (la Olimp) este o țîrî fertîlî, akîperî k toate nenșîmîroasîle mi admirabilele ornamente flîrîle, kare le prodîche Natîrî în kîmîlîle Eladeî; dar ni chî (la Sinai) este o desertî gîrozî, o solîtdîne sîbîmîntîtoare mi toate țîrîșî întîndere însîrșîtoare mi sîblîmî a znei infinite fîrșî mîrșîne, zîde se vede nîmai chîrî d'asîpîrî mi zni oșîchî de nisîntî de desertîlî nostrî. Acesî doz peizajî, amî zîșî, sîntî konform k karakterîle amîndîorî religîneî proklamate peste acesî doi mîndî. Pîrșîșîmî Elenî k mîntele zeitîdî ale lui, a mîngîatî sîmșîrîle; acesî religîne era pîrșî o gîrdîntî plîntî de varîabile flîrî frîmoasî mi odorante, ka mi kîmîșî împîrșîrî Olimpului. Zeitîdile Mitologieî s'aș vîkîrîțî d'o vîeazî materiale mi sîmșîșîle, pîrșî zîmî acesî kîlî a învîtatî mi pe oamînî d'a se vîkîrî d'o asemene vîeazî, a kîlî mi a rîșî în acesî vîeazî pîmîntesîkî, ferîchîrea fînalî mi skîpîlî esîstînceî. Împîrșîrî kî totîlî kontrîrî le rîsimî la religînea predîkatî pe mîntele Sinai, k ideea sa konvîșîțîre d'zî sîngîrî Dîmnezeș, nematerîalî mi nefînitî. Acesî religîne n'a mîngîatî sîmșîrîle noastre animale mi din kontrî n'a întîlatî a predîka lîșîta fiîndî noastre morale în kontrî acesîorî sîmșîrî animale. Omîlî bîblîkî nî este omîlî

simuzală „în kină și imașială Divină, zice vi-
blea, a creată Dumnezeu pe omă.“ Astă irază
este adevărata diploma de nobleză a țențării
șmană. Dară prekămă pretindenea „nobleză
obleț;“ așă nia obligată ačeastă nobleză a
semțnțrei imașială noștră kă ačeala ală divini-
ției, kă sț semțnțmă divinităției, nă nămaș în es-
terioră, či și kă ființa noastră interioară și
morală. Dară imașiaținea noastră aflănd-se
naintea ideii infinite a Dumnezeului biblică, sim-
țimă kămă de niči și nimikă sintemă naintea
ačeștei ideii kovășitoare, naintea ačeștii oceană
fără marșine, întokmaș kă kăndă ne aflămă nă-
intea oceanului săș naintea desepteii infinite.
Eaț diferința între Olimpă și Sinai.

Dară și evenimentele kăpura eraș șpășii
ače. Ū amăndoii mănșii în sekșii če aș șpășii
mășimea loră istorice și dekazdeca loră, sintă
iară konformă kă kălțră frumosă și săș ală ș-
vălmășii, kăpura eraș konsakrată șnă săș ală.
Olimpă, dăne kădereă pășnismășii, a kășții
în șitaro totale. Veneraținea lăi antikă, s'a
nerdăț kă totăș akămă; asta este șoapta fr-
mosășii, la kălțra kășia era konsakrată. Oare

nă vedem prin lăme în toate zălele kă o ființă
adorată ală dată pentră frămșețea ei, imăș-
țrinănd-se, este șitată kă totăș de totă adora-
torii ei de nainte? Dară kălțră șvălmășii este
nepășabilă; șvălmășii nă se imășțrinește niči
odată; infinităș pămăne infinităș în eternitate. De
ačeea și Sinai, ačeșț nemășpitoreș alțrăș al
kălțră șvălmășii, a pămăș în veneraținea sa
keară dăne kădereă nășinei, în șinșă kășia
a stată ală dată mare și florință; keară dăne
șkimășarea ideii primitive a kălțră lăi Iehova
predikatăș ne vřșlăș șăș. Sinagoga, Bi-erika și
Ūeamia, se șită și akămă kă veneraținea la a-
čeșț mănșe. Sinai și Sion, sintă ștele lășitoare
în țerăș religioșiloră moderne kare domneșă
în lămea țivilizată și semi-țivilizată. Sinai
este venerată și akămă kă noarta sanktă, prin
kare, nainte atășii miș de ană, s'a amezată o ko-
mășikaținea între țeră și pămăntă; de șnde o-
mășă a pămăntă de la țeră lămina adevășrășii,
și de șnde a aflăț adevășrășăș sekretăș ală
mișineii șale nă kă o ființă simuzală či kă o
ființă păș morală kă, imașială kreatorăș etern
manifestănd-se în toate gloriea sa ne mănșele
Sinai.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Агрікултура.

Порътъвлă. (Ștrăre.)

Pară șe gășește o plantă kare are o pro-
dăktivitate așă de mare kă porșmăș. Keară
în țerimășri ordinară, eaș dănt'șnă bobă, șnă
individă săș o plantă înteară, apoi ne fie-kare
plantă șe află maș măte șniče și fie-kare
șničkă are 12 săș 13 păndșri și fie-kare păndă
konpinde 36 năș la 40 de șoabă! Poate dară
ține-va șă și înkinșiasă kăte șoabă șodemte
dănt'șnă șingăș bob! Șnă șogon șemănată kă po-
rșmăș, țere șmățate șmănșă de kăș șnă șo-
gonă șemănată kă grăș; apoi ačeastă șmățate
kătime dă o indoiță prodăktivăne, nepokotănd-se
mazășea, șobășă, șasolea și nepeniă kare șe
poate păne înțre păndșrile porșmășii.

Păștrășea porșmășii. S'a pronăș și în-
țreșinșată maș măte metode șupre a păștra
porșmăș. Čeă maș simăș și nekostesitoare este,
d'a lăga kăte doș șniče șna d'ală și ale atășna
șășăș ne grășzele magaziei. Astă-felă, porșm-

ășăș se păștrășăș mășii ană în ștare șnă și
nă șerde nimikă din prodăktivitateă sa. Înșă
în loșșri șnde kălțra porșmășii șe șpășăș
în dimensiōni maș, prekămă la noi, ačeasta nă
e praktikășilă; de ačeea e bine kă sț adăteze
ačeastă metodă keară și la noi pentră păștra-
șea șemășeloră de șemănată.

O ală metodă pentră konservășea porșm-
ășăș este, d'a șkoate șoabele din șniče, d'a le în-
ținde ne șpăș ne șkăndșrile magaziei kă sț șe
șșăče; din timăș în timăș, țreșșe sț le amestice
și sț le întoară. Kăndă timășăș este frămosă,
atșuči e bine d'a șșka porșmășăș îndată dăne kă-
leșă kăte-va zăle la kălțra șoareșii. Dară
în loșșrile șnde toamna nă e așă frămoăș kă
la noi, șșkăș șoabele keară în kăștoare anpășe.
Porșmășăș șkatăș astă-felă, are avantații kă nă
șe șpășăș niči odată, niči măkară de insekte, șă
mașinăș maș bine ne moară și dă o ființă fr-

moaş. Dar boabele p strate pentr  sem nal , n  se p n  nici odat  in k ntoare; k ci perde p -
tepea de a podi.

In privin a k r direi boabelor  de koceni, a  in znela lok ri obicei  k  p n  mai m l i koceni intr' n  sak  wi bat  d'as pra k  b d . In momenta kind se senar  boabele de koceni. koceni s nt  in k  xmezi plini de zeam  d lce wi prin  rmar  poate s  fie intreb n a i ka  n  n trimit  b n  pentr  animale, dar  mai ne  rmt , s   sk , devin  lemno i wi n  s nt  b ni la alt  nimik  de kit  a n ne iarpa in sob  ka lemne de in lzit .

Kind  boabele de por m  s'a skos  wi k -
r dat , trebbe  lga  de seam  ka s  n' l  p ie in gr mezi prea mar  wi trebbe s ' l  intoark  adese-opi; altmintrelea se strik .

Ama dar , m l i a  obicei  k  l  p n  in sa i mici wi ama zmple korabia de por m , in lok  d' l  gr m di in korabie.

Mod l  prin kare s  p streaz  la noi por-
 m  e foarte b n  wi fache k  in transport l   l  neste mare, n  se strik  lesne.

Kind are cine-ba trebbin  d'a m china por-
 m  in f in , indat  d ne k l cere; at ci trebbe s ' l  esnie m l  timp la k l ra soarel . E bine a m china por m  sing r , kear  dak  va cine-ba a mesteka f ina  l  k  f ina de gr . Kind  por m l  este bine m chinat , at ci perde in t r de mai p uin  de kit  a natra parte.

Mod l  intreb n trei por m l , trebbe s 
hot rask  despre mod l  m chin rei sale. Adik  kind  l  intreb n eaz  cine-ba la o  iorb , at ci e d st l  ka bob  s  fie p mai t iat  in mai m le b k i; pentr  a fache m -
m l , por m l  trebbe m chinat  in f in . In s  aces  f in  n  trebbe s  fie ama de fin  ka kind  este de trebbin  a fache p ine din por-
 m . Dar  opi k m  wi kit  de fin  s  fie aces  f in , to  este m l  mai tare la pi-
p re de kit  f ina de gr ; este galben  kind  se fache de por m  galben  wi alb  kind   ase din por m l  alb .

Este o opinie neperal  k  f ina por-
 m l  n  se  ine mai m l  de kit  2-3  ni, ne  rmt  se strik ; in s  esperimente a  ar tat  k , kind , indat  d ne m chinare, p ind  f ina de por m  in int nerik  wi in sa i  sk i s ind  deaparte  n l  de alt  ka s  treak  aer-
r l  printre dinu i, at ci f ina poate s  p mie m l  ani wi s  n  se stri e.

Por m l , ka m nkar  a oamenilor , este

intreb n at  mai k  seam  fepl  in ant  wi fi-
k l  kok ; s b l  aces  form  se m n k  la noi s b  n mipea de *Mzm l ra*, in Italia s b  n -
mipea de *Mihase* wi *solenta*.

N'avem  trebbin  s  d m  a i o inb l -
t r  k m  trebbe s  se fack o m m l g d  b n ; n mai a ta o s  zicem  k  o m m l g  bine f k t , n  este rpea de mistit  kear  pentr  stomache dezile, prek m  'wi im in   ni.

Mai p uin  este por m  intreb n at  ka
p ine sa  m l . Deosebipea intre a l -f l  de p ine wi m m l g  este k  akolo f ina por-
 m l  este koant  in kontop , ne kind  a i este feart  in ant ; de aces  m l -l  n  este adev rat  p ine; fiind  k  ii linsesk  toate kon-
di ionile p inei, adik : k  din kok  s  devie prin a top l  a at l i wi altop  f ine de gr  s  se fack o p ine dospit . De aces , adev rata p ine dospit  f k t  de f in  de por m , are trebbin  wi de f in  de gr  wi de o m l ime d' ate  k r ri.

Am  zis  mai s s  k  por m l  se in-
trebbin eaz  wi drent  n trimit l  animal lor  ka fin ; dar  afar  d' ceasta, se d  animal -
lor  wi boabele de por m  wi f in  de por m . Por i, kai, voi wi oile m n k  por m l  mai bine de kit  opi- e m nkar , ascemena wi p -
s rile toate se in ra  d' ces  n trimit  wi karnea lor  p imemte  n  r s  fin  wi deli-
k t . De aces ,  ei mai gram  por i vin  din  rri  nde ii x nesk  k  por m . Dar  mai k  seam  pentr  vaci de lante, n  este  n  n -
trimit  mai b n  de kit  s nza de por m  dat  ka iarb  verde in timn l  ver i wi kear   sk t  k  fin  in timn l  iepnei.

Eat  o m l ime de foloase kare, de tra-
nem  d' ces  plant  pre ioas  kare Natra a d rsit  n mai  rri or  privilegiate n se in klimele mai calde. Despre poro ipea noastr  wi  ara noastr  este konp n  in aces  klime bine-
k vintate. S  se foloseask  dar  agr k l-
tor i nou rii d' ces   rk mstan l , a desvoluta kit  s  poate k l ra por m l , kare va p -
mine to  d' na p dejdea  ran l  wi baza bog iei  rei wi s  n  se dea ne kalea p l -
 it  d'a voi a remplasa k l ra por m l  prin k l ra  nora alte artikole agr kole streine, kare a  pre  in momenta  esta wi a ne-
gl ka k l ra por m l . Ei poate k  se vor  k i ne  rmt  pentr  aces : k ci in agr k l-
t r , ka wi in le i wi obicei ri,  k r ri streine reznesk  in  enere mai p uin  de kit   ele proprii, na ionale.